

Foto: Karin Bergquist

KLANERNE SEJREDE I JORDAN

Selvom en ny valglov forsøgte at fremme politiske partier, dominerer klanerne fortsat i Jordan. Monarkiet fik massiv opbakning fra klanerne i syd, men kvinderne og et islamistisk parti fik større indflydelse.

AF KARIN BERGQUIST, FSB'ER OG
LANGTIDS OBSERVATØR FOR EU I JORDAN

På et valgsted for kvinder i Tafilah i det sydlige Jordan står kandidaternes støtter og tjekker vælgerne af på lister. Det sker for at sikre, at alle dukker op og stemmer på kandidater fra deres klaner. Andre uddeler kopier af valgsedlen med fotos af kandidaterne og forklarer, hvordan der skal stemmes og på hvem. Børn bærer T-shirts med billeder af kandidater, selvom det er forbudt at lave kampagne 24 timer før valget.

I Jordan stemmer kønnene adskilt på skoler for piger og drenge. Når påvirkningen af de kvindelige vælgere var særlig massiv, skyldes det ifølge lokale observatører, at kvinderne formodes at være nemmere at påvirke. Det er nemlig kvinderne, der flytter, når de gifter sig med mænd fra andre områder og dermed skal

indgå i nye klaner. Det forlød også, at flere unge og kvinder denne gang ville stemme individuelt i stedet for at følge klanen.

Der var lidt flere kvindelige vælgere end mænd til valget, hvilket afspejler den jordanske befolkning. Kvinderne engagerede sig også mere i valget både som valgtilforordnede og kandidater end ved det sidste valg i 2013. Kvindekvoten reserverer 15 sæder til kvindelige kandidater. Dertil kom 5 kvindelige kandidater valgt på normal vis. Da parlamentet er reduceret fra 150 til 130 sæder fik kvinderne en historisk høj repræsentation i parlamentet, nemlig 20 ud af 130 sæder. Kvindernes muligheder for at blive valgt begrænses dog fortsat af f.eks. små valgkampagne-budgetter, og at kvinder generelt stemmer på mænd.

JORDAN

Jordan ligger mellem Syrien, Irak, Saudi-Arabien, Israel og Vestbredden.

Areal: 89.287 km²

Indbyggertal: Ca. 9,5 mio. indbygger hvoraf 2,7 mio. er flygtninge

Hovedstad: Amman

Religion: 92 % sunnimuslimer, 2 % shiiter, 6 % kristne

Sprog: Arabisk (første fremmedsprog er engelsk)

Kilde: Udenrigsministeriet, Amnesty International og Citypopulation.de

Selvom stemmeprocenten kun var på 36 procent, var vælgermassen fordoblet i forhold til valget i 2013 på grund af en ny valglov. De kvindelige vælgere var i overtal, fordi der er flere kvinder i Jordan end mænd.
Foto: Karin Bergquist

Islamisk Aktionsfront klarede sig bedst

Selvom den nye valglov sigter mod at fremme flere politiske partier, var der kun ét parti i den fattige og stærkt konservative region Tafilah. Ligesom mange andre steder i landet er regionen et udpræget klanområde, og det jordanske parlament er fortsat domineret af konservative klaner. Derfor valgte Det Muslimske Broderskabs parti, Islamisk Aktionsfront, af valgtaktiske grunde at opstille i alliance med klankandidater i Tafilah i stedet for som et politisk parti. De lokale kandidater havde ikke politiske programmer, blot løse erklæringer og løfter om tjenesteydelser.

I landets 23 regioner var der flere partier opstillet, henholdsvis islamistiske, kongetro og venstreorienterede, men kun 9 partier blev valgt ind. Islamisk Aktions-

front fik størst opbakning i byerne, og med 10 sæder udgør de nu landets største oppositionsparti. Partiet havde adskilt religion fra politik under valgkampagnen. Det tidligere slogan: 'Islam er løsningen' var udskiftet med 'Reform', og partiet opstillede både flere kvinder og kristne.

Høj valgdeltagelse i syd

Selvom stemmeprocenten kun var på 36 procent på landsplan, var vælgermassen fordoblet i forhold til valget i 2013. Det skyldes en ny valglov, der har sænket valgalderen til 17 år og lettet adgangen til at stemme, sådan at alle vælgere nu automatisk er opført i valgregisteret, hvor de før selv skulle registrere sig.

Stemmeprocenten var dog markant højere i syd. Ved sidste valg havde Tafilah-regionen den højeste valgprocent i landet, ca.

70 procent, og i år lå den på 60 procent. I Shawbak, et stort beduinområde tæt på, nåede stemmeprocenten op på knap 80 procent, fordi vælgerne her bliver opfordret til at stemme af deres klaner.

Beduinerne udgør kernen i hæren og visse statsfunktioner og bakker derfor op om monarkiet og det eksisterende system. Desuden favoriserer valgsystemet fortsat landdistrikterne, fordi valgkredsene følger geografisk opdeling og ikke befolkningstal. Det styrker de kongetro klanledere.

Mistillid til parlamentet

Desillusionen før valget var stor, da tilliden til parlamentet er lav, fordi det har begrænset magt, og fordi mange parlamentarikere ikke holder deres løfter. Parlamentarikerne stiller især op for at berige sig selv, og lokalområdet ser dem

ikke de næste fire år, hvor de ifølge lokale observatører er i Amman for at tjene penge. Da kandidaterne gældsætter sig for at finansiere deres valgkampagner, skal pengene tjenes ind igen.

Selvom Tafilah er rig på råstoffer som fosfat og kobber, har lokalsamfundet ikke nydt godt af hverken indtægter eller jobs. Den store lokale cementfabrik er opkøbt af et fransk firma og har efterladt mange unge arbejdsløse. På landsplan er arbejdsløsheden også steget, økonomien er usund og sikkerheden massivt udfordret som følge af krigen i Syrien og flygtningesituationen. Jordan har det største antal flygtninge i verden: 2,7 mio. ud af 9,5 mio. indbyggere.

Selvom kongen kritiseres for at bestemme det hele, er han stadig populær. Men især de unge under 30 år, der udgør 60-70 procent af jordanerne, følte sig ikke repræsenterede ved valget. ”Rige og velbjergete kandidater repræsenterer ikke et nyt ’mindset’ i parlamentet,” hørte man dem sige.

Valginformation manglede

I Tafilah vandt rige forretningsfolk fra store klaner de fire sæder i parlamentet. Den nye valglov søgte at fremme partier, men klan-kandidaterne delte ikke politiske værdier, og nogle var blot ’købt’ til at fylde listerne op. Hvor vælgerne før frit kunne sætte krydser på personlige kandidater, skulle de denne gang vælge kandidater på valglister, der gik på tværs af klaner. Det huede ikke folk i Tafilah, der især valgte ud fra personlig loyalitet til klanen. Unge så her nye muligheder, men mange valgte alligevel ikke at stemme.

Distrikts-valgkommissionen, DEC, gjorde et stort arbejde, men valget blev udskrevet så sent, at der kun var kort tid til at organisere det i. I flere regioner var der indsat såkaldte sub-DECs, hvorfra kun valgprotokollerne med stemmetallene blev transporteret videre til den centrale optælling i regionen. På landsplan var dette mellemed dog en lidt rodet affære.

Oplysning til borgerne om valgets procedurer og kandidaterne var også en mangelvare, selvom DEC intensiverede indsatsen undervejs, suppleret af de lokale observatører, medierne og partierne selv.

Teknisk set klarede Jordan valget flot. Fravær af ideologiske spørgsmål skuffede dog de vælgere, der ønskede, at politiske partier fik større indflydelse i landets ledelse. Men Jordans klandemokrati bevarer stabiliteten i en region præget af konflikt og flygtninge. ■

Foto: Sonja Iskov

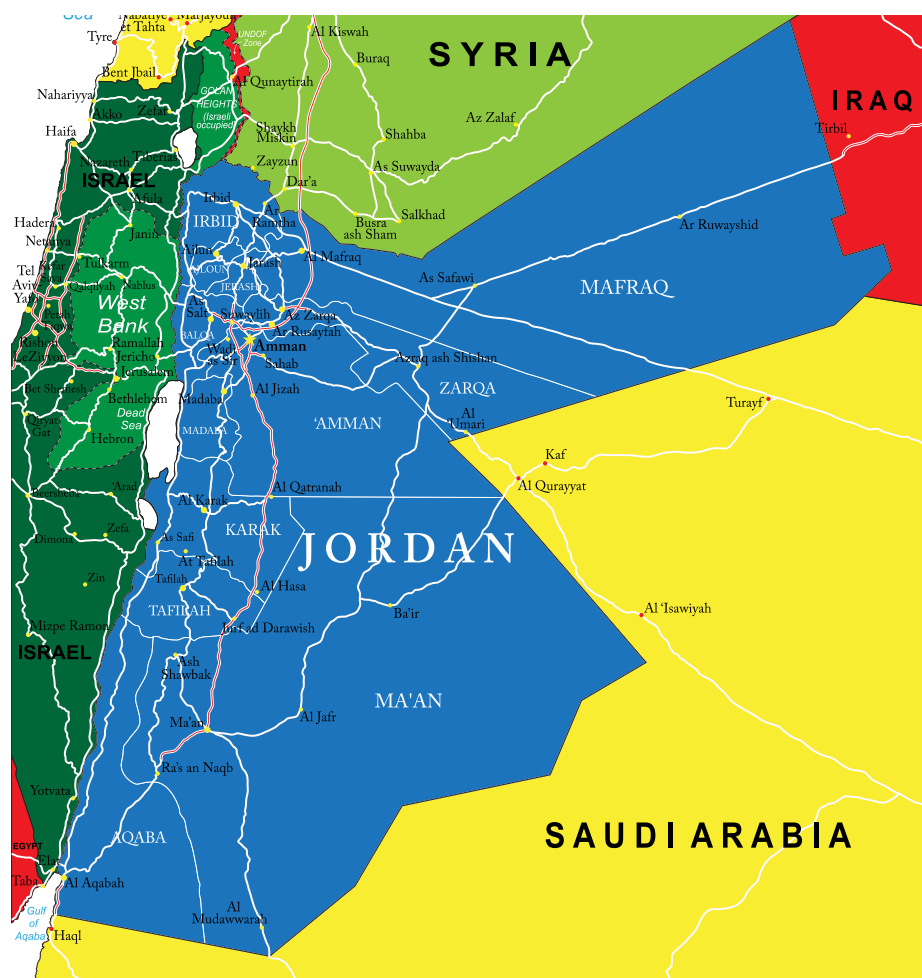
BLÅ BOG: KARIN BO BERGQUIST

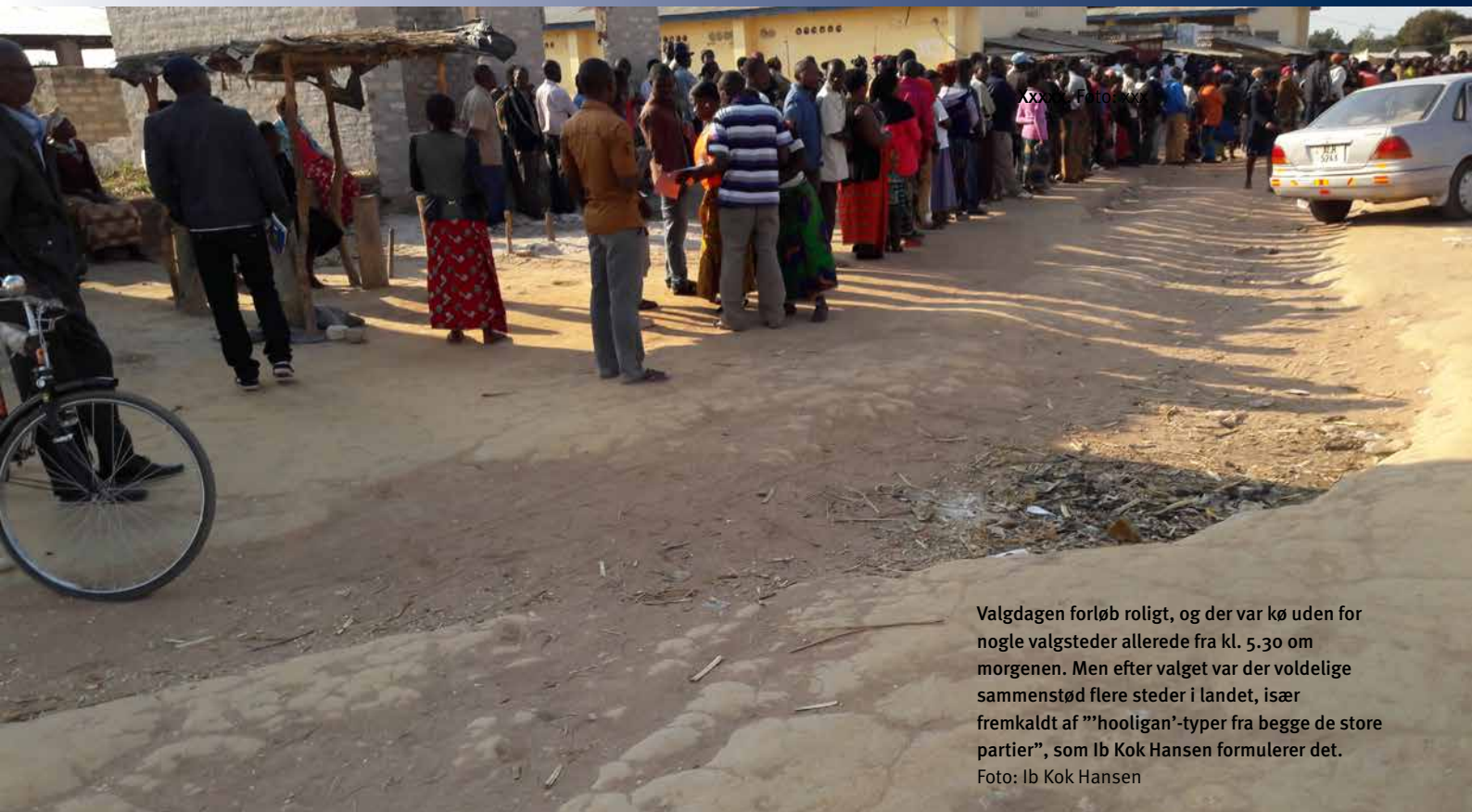
54 år, cand. comm. & off. adm., journalist og konsulent i 20 år, heraf 5 år i udlandet. Medlem af FSB siden 2008.

Tidligere job og udsendelser:

Udenrigsjournalist for Danmarks Radio, Weekendavisen, magasinet Udvikling og forfatter bl.a. til ’Revolutionens Børn – Unge i Teheran’. Konsulent for bl.a. NGO’er og Danida (evaluerende af dansk bistand om demokrati og menneskerettigheder) samt facilitator for Udenrigsministeriet/NIRAS på konferencen ’Stabilisering af Sahel’ i 2015.

Desuden valgobservationer i OSCE- og EU-regi til Jordan, Tyrkiet, Tunesien, Senegal, Elfenbenskysten, Burundi, Togo, og Makedonien.

Valgdagen forløb roligt, og der var kø uden for nogle valgsteder allerede fra kl. 5.30 om morgenen. Men efter valget var der voldelige sammenstød flere steder i landet, især fremkaldt af ”’hooligan’-typer fra begge de store partier”, som Ib Kok Hansen formulerer det. Foto: Ib Kok Hansen

VALG I ZAMBIA

Valget i Zambia den 11. august 2016 forløb fredeligt. Regler og procedurer blev stort set overholdt. Men der var også voldelige sammenstød før og efter valget, og de statslige medier var ikke upartiske.

AF IB KOK HANSEN, FSB'ER OG LANGTIDS-OBSERVATØR VED EU'S VALGMISSION I ZAMBIA

Luften var tyk af babypudder i lokalet på rådhuset i Kasama, hvor resultatet af parlamentsvalget netop var offentliggjort. Centrum for babypudderet var Mwenya Munkonge, der som uafhængig kandidat besejrede kandidaterne fra de to store partier Patriotisk Front (PF) og United Party for National Development (UPND). Det er en tradition i Zambia, at tilhængere overdrysser de nyvalgte kandidater med babypudder.

Den 11. august 2016 afholdt Zambia præsidentvalg, parlamentsvalg, valg til

byråd og borgmestre. Samtidig blev der afholdt folkeafstemning om en forfatningsændring, så der var mange stemmesedler at holde styr på.

Zambia havde inviteret EU til at observere valget. Vi var 24 langtidsobservatører fra 24 forskellige lande, 12 kvinder og 12 mænd. I ugen omkring valgdagen deltog også 56 korttidsobservatører.

Vælgermøder med dans

Min franske kollega og jeg fik ansvaret for Northern Province. Det betød mange timer i bil på veje af meget varierende kvalitet. Northern Province er halvanden gang så stor som Danmark, og provinsens hovedby Kasama ligger to dages kørsel fra hovedstaden Lusaka.

Vi havde et meget fint samarbejde med valgmyndighederne, politiet, partier, kandidater og NGO'ere i Northern Province. Alle var åbne og imødekommende over for os.

Partiernes vælgermøder og demonstrationer i vores provins forløb fredeligt. Altid

med musik, dans, fest og farver. Præsident Lungu ankom i sin kobberfarvede helikopter til et vælgermøde i landområdet Mambwe og dansede med sin hustru på scenen, før han leverede sine politiske budskaber. Valgets eneste kvindelige præsidentkandidat, Edith Nawakwi, leverede sine politiske budskaber ved et vælgermøde i Kasama, selvfølgelig også ledsaget af musik og dans.

Dog brugte vi en del tid på konflikter mellem vicepræsidentkandidaten for UPND, Geoffrey Bwalya Mwamba, i det daglige kaldet GBM, og politiet i Kasama. GBM har en fortid som forsvarsminister og var medlem af PF, men efter et partiskifte for et par år siden opstillede han nu som vicepræsidentkandidat for UPND. Konflikterne spændte vidt fra anholdelse af 28 UPND-aktivister til politiets forsøg på at afbryde et radiointerview med kandidaten. Efter hver episode mødtes vi med politiet, UPND og andre involverede for at få et overblik over, hvad der var sket. Både politidirektøren og UPND var meget imødekommende over for os, men de havde vidt forskellig opfattelse af

hændelsesforløbene. F.eks. viste politidirektøren os nogle våben, som angiveligt var fundet i GBM's hus. UPND hævdede på den anden side, at politiet havde plantet våbnene. Informationer fra parterne var nyttige i forbindelse med vores analyse og rapportering.

Valgdagen forløb godt og i en god atmosfære. I nogle landsbyer var der ikke elektricitet, så åbning af valgstederne og optælling af stemmer foregik med lys fra lommelygter. Der var kø uden for nogle valgsteder allerede fra kl. 5.30 om morgenen. Vælgerne i Zambia er meget

tålmodige og stod visse steder timevis i kø i den stegende sol.

Den siddende præsident vandt

Både præsident og parlamentsmedlemmer vælges for en periode på fem år.

Da Præsident Michael Sata fra partiet Patriotisk Front (PF) døde i oktober 2014, blev Edgar Lungu fra PF ved en folkeafstemning i januar 2015 valgt som præsident for den resterende valgperiode. For at undgå tilsvarende situationer er forfatningen nu ændret, så der sammen med præsidenten vælges en vicepræsident.

Ligesom ved præsidentvalget for halvandet år siden var der også denne gang tæt løb mellem de samme to kandidater, præsident Lungu fra PF og Hichilema fra UPND. Lungu opnåede 50,35 procent af stemmerne og undgik dermed at skulle ud i en anden valgrunde – som man ifølge forfatningen skal, hvis ingen af kandidaterne får mere end halvdelen af de afgivne, gyldige stemmer.

Hichilema opnåede 47,67 procent af stemmerne. De øvrige 7 kandidater opnåede tilsammen mindre end 2 procent. Valgets nummer 3 blev Edith

ZAMBIA

Zambia grænser op til Angola, Congo-Kinshasa, Malawi, Mozambique, Namibia, Tanzania og Zimbabwe.

Udvinding af kobber har stor økonomisk betydning for Zambia, så de nuværende lave kobberpriser på verdensmarkedet påvirker landets økonomi negativt. Kobberets store betydning understreges af en kobberfarvet stribe i Zambias flag, ligesom både flag og rigsvåben smykkes af en kobberfarvet ørn.

Areal: 752.614 km² (næsten dobbelt så stort som Tyskland)

Indbyggertal: Ca. 16 mio. mennesker fordelt på over 70 forskellige folkeslag. Mere end halvdelen er under 18 år

Hovedstad: Lusaka

Religion: 50-75 pct. kristne, 24-49 pct. muslimer og hinduer, 1 pct. har andre religioner

Sprog: Det officielle sprog er engelsk, men der tales mere end 70 forskellige afrikanske sprog

Kilde: Ib Kok Hansen og Viden.jp.dk

BLÅ BOG: IB KOK HANSEN

59 år, cand. jur., politiuddannelse. Konsulent. Medlem af FSB siden 1998.

Tidligere job og udsendelser:

Udsendt som politiobservatør ved UNPROFOR i Bosnien og Kroatien (1994-1995). Rådgiver i forbindelse med en våbenhvile i Sudan (JMC/JMM) (2002-2003), politisk rådgiver ved EU's støttemission til Den Afrikanske Union (AU) i Sudan (2005-2007), politirådgiver ved EU's delegation til AU i Etiopien (2008-2011) og politisk rådgiver/presseansvarlig ved EU's mission for luftfartsikkerhed EUAVSEC i Sydsudan (2012-2014).

Desuden valgobservationer i OSCE- og EU-regi i Rusland, Georgien, Hviderusland, Bosnien-Herzegovina, Ukraine, Egypten og Zambia.

Ansæt i dansk politi 1980-1998 og som jurist i Indenrigs- og Sundhedsministeriets departement 1998-2012 med orlov i perioder til FSB-udsendelser.

Ib Kok Hansen (med ryggen til) hilser på valgets eneste kvindelige præsidentkandidat, Edith Nawakwi, der kun opnåede 0,6 procent af stemmerne. Foto: Ib Kok Hansen

Nawakwi, som kun opnåede 0,6 procent af stemmerne. Valgdeltagelsen var på lidt over 56 procent.

Parlamentets 156 pladser blev fordelt med 80 til PF, 58 til UPND og 18 til den øvrige opposition.

Efter offentliggørelse af valgresultatet i Kasama talte jeg med det nyvalgte, uafhængige parlamentsmedlem, Mwenya Munkonge, som med baby puder i hovedet begejstret fortalte om sine politiske visioner.

Selv om det politiske landskab er polariseret efter valget, er han fuld af optimisme og mener, at han kan opnå resultater ved at forhandle med andre parlamentsmedlemmer og partier.

Valgrapport med ris og ros

To dage efter valget præsenterede missionen en udtalelse, som blev offentliggjort på missionens webside og facebook. Udtalelsen var positiv i forhold til valgets gennemførelse, men derimod var der meget klar kritik af forløbet før valget.

Regeringen blev kritiseret for at begrænse presse- og forsamlingsfriheden. De statslige medier blev kritiseret for ikke at være upartiske. PF og UPND blev kritiseret for hadefulde udtalelser, som i nogle dele af landet skabte en atmosfære af frygt. Kritikken var begrundet og veldokumenteret i den ni sider lange udtalelse.

Udtalelsen var et vigtigt værktøj for os ved møder med de politiske partier, NGO'ere og andre i dagene efter valget. Det styrkede EU og missionens troværdighed, at zambierne i udtalelsen kunne læse mange af de anklagepunkter, de havde rejst over for missionens observatører.

Efter valget var der voldelige sammenstød nogle steder i landet, og regeringen indførte yderligere restriktioner i forhold til medierne. EU har udtrykt bekymring over denne udvikling.

Polariseret atmosfære

Lige nu er det politiske landskab i Zambia polariseret, og de voldelige optrin i forbindelse med valget har givet ridser i lakken.

Volden blev i høj grad udøvet af unge 'hooligan'-typer fra begge de store partier, hvis mere erfarne medlemmer dog talte imod volden.

Forhåbentlig bliver perioden frem til det næste valg brugt til at bringe den politiske kultur tilbage på det fredelige spor, som i årtier har været Zambias kendetegn.

Læs mere:

Eas.europa.eu/election-observation-missions/eom-zambia-2016 ■

I Zambia er det en tradition, at tilhængere overdrysser de nyvalgte kandidater med baby-pudder. Her ses det nyvalgte, uafhængige parlamentsmedlem Mwenya Munkonge.

Foto: Ib Kok Hansen

STOR VALGAKTIVITET FOR FSB'ERE

På bare seks måneder i 2016 er 93 FSB'ere blevet udsendt som valgobservatører til 12 valgmissioner. 18 var langtidsobservatører (LTO) og 75 korttidsobservatører (STO).

- **Mongoliet:** OSCE EOM Parlamentsvalg, 29. juni, 1 LTO og 5 STO
- **Gabon:** EU EOM Præsidentvalg, 27. august, 1 LTO og 1 STO
- **Zambia:** EU EOM Parlamentsvalg- og præsidentvalg, 11. august, 1 LTO og 2 STO
- **Jordan:** EU EOM Parlamentsvalg, 20. september, 2 LTO og 1 STO
- **Hviderusland:** OSCE EOM Parlamentsvalg, 11. september, 2 LTO og 12 STO
- **Rusland:** OSCE EOM Parlamentsvalg (valg til Dumaen), 18. september, 4 LTO og 15 STO
- **Georgien:** OSCE EOM Parlamentsvalg, 8. oktober, 1 LTO og 12 STO (hvoraf 4 blev udsendt til 2. valgrunde 30. oktober)
- **Montenegro:** OSCE EOM Parlamentsvalg, 16. oktober, 1 LTO og 3 STO
- **Moldova:** OSCE EOM Præsidentvalg, 30. oktober, 1 LTO og 6 STO (de samme 6 blev udsendt til 2. valgrunde 13. november)
- **Usbekistan:** OSCE EOM Præsidentvalg, 4. december, 2 LTO og 8 STO
- **Makedonien:** OSCE EOM Parlamentsvalg, 11. december, 1 LTO og 9 STO
- **Ghana:** EU EOM Parlaments- og præsidentvalg, 7. december, 1 LTO og 1 STO

MEDDELELSER FRA FSB-TEAMET

- Kurser i CAC (Conduct After Capture), HEAT (Hostile Environment Awareness Training) og genopfriskning af HEAT er afholdt to gange i Snekkersten:
 - Den 10.-12. oktober. 10 FSB'ere og 2 fra UM deltog (HEAT refresher + CAC)
 - Den 14.-18. november. 10 FSB'ere og 18 fra UM deltog (HEAT + CAC)
- FSB-teamet deltog i EU Focal Point-møde den 21. november 2016 og efterfølgende et møde den 22. november med opfølgning på EU/OSCE ODIHR-valgmmissioner. Begge møder foregik i Bruxelles og var for alle medlemslande.

ANTAL UDSENDTE FSB'ERE (i perioden 21/9-30/11 2016):

FSBnyt, nr. 4 – December 2016

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
Tlf. 33 92 00 00
um@um.dk
www.um.dk

Abonnement og udsendelse

Elektronisk udsendelse ved NIRAS
fsb-niras@niras.dk
<http://fsb.niras.dk>

Redaktion

Kathrine Schmeichel
ks@kathrineschmeichel.dk
Sine Skov og Anna Cecilie Varnild
fsb-niras@niras.dk
Tania Schimmell,
Udenrigsministeriet (ansv.)
Layout: gipsy graphics

Artikler i FSBnyt er ikke nødvendigtvis
i overensstemmelse med
Udenrigsministeriets synspunkter